

JAN BAUER

Klášteřem obchází dábel

PŘÍPADY
KRÁLOVSKÉHO SOUDCE
MELICHARA

NAKLADATELSTVÍ BRÁNA

JAN BAUER

Klášteřem obchází ďábel

PŘÍPADY
KRÁLOVSKÉHO SOUDCE
MELICHARA

NAKLADATELSTVÍ BRÁNA

© Jan Bauer, 2017

© Nakladatelství Brána, 2017

ISBN 978-80-7243-938-6

MOTTO

*O původu ďábla a jeho pacholků,
jak ho přijímá a chápe všechno křesťanstvo,
se jeví všeobecná shoda, jakou bychom
si přáli i v jiných teologických otázkách
daleko větší závažnosti.*

J. Charles Wall
Kniha čertů a ďáblů

1. kapitola

Všechno začalo onoho jasného podzimního dne, kdy listy stromů na hoře svatého Vavřince hýřily žlutou, červenou a hnědou barvou a hladina Vltavy dole v údolí se třpytila nesčetnými mihotavými odlesky. Sluneční paprsky pronikly i malými úzkými okénky kanonie premonstrátů Mons Sion, nazývané také klášterem strahovským. A tak se stalo, že opat Gérard, který přišel před lety do Čech ze slavného Prémontré, místa zrodu premonstrátského řádu, spatřil v prachu na chodbě klausury otisk kopýtka. Udivilo ho to, neboť řeholníci sice chovali ovce, kozy i kravičky, ale ve stájích a na svažitých loukách přiléhajících ke klášteru. Rozhodně by nikoho nenapadlo je vodit do klausury. A tak opat sklonil své nápadně štíhlé tělo v bílém řádovém hábitu nad kamennou podlahu a začal si otisk kopýtka pozorně prohlížet. Po chvíli usoudil, že se zcela nepochybně jedná o stopu velkého kozla. Ale kde by se tady v klausuře takové zvíře vzalo? Leda by... Gérard v úleku ani nechtěl domýšlet takovou možnost a do hloubi duše se zastyděl, že ho něco takového vůbec napadlo. Vždyť si ani nedokázal představit, že by se někdo z jeho řádových spolubratrů dopustil tak ohavného hříchu, jemuž prý někdy propadají příliš osamělí pastevci, žijící jen se svými kozami a ovcemi. Ještě doma, v rodné Champagni, na půlnoční straně Francouzského království slychával zvěsti o podobných hanebných případech této hnusné perverze. Ale že by se něco tak strašného mohlo odehrát v jeho klášteře Mons Sion, zasvěceném

odříkavému životu po příkladu svatých apoštolů a službě Bohu, považoval za zcela nemyslitelné.

Ne, to rozhodně nepřipadá v úvahu, rozhodl v duchu a odmítl se tím dál zabývat. Ale otisk kozlího kopyta v prachu chodby byl zřetelně viditelný a nedal se odbýt mávnutím ruky jako pouhý přelud. Opat se rozhlédl kolem sebe. Stopa jakoby mířila k cele bratra Ulricha, možná však také k vedlejší cele, obývané bratrem Aloysiem. Jenže oba řeholníci v té době pracovali v klášterní zahradě, jejich cely tudíž musely být prázdné. Gérard pro jistotu nahlédl nejprve do cely Ulrichovy a poté do cely Aloysiovy. V obou však spatřil stejný obrázek – prosté ustlané lůžko, klekátko, nad nímž visel jednoduchý dřevěný kříž, a truhlici, v níž se nepochybně nacházelo pár osobních svršků. Nic víc.

Opat zavřel dveře obou mnišských cel a znovu se zamýšleně zadíval na otisk zřejmě kozlího kopyta. Nyní se mu už nezdál tak zřetelný, snad to bylo tím, že sluneční paprsky nedopadaly okny chodby v takovém úhlu jako dřív, možná ho už svými opánky bezděčně rozšlapal. Ale ať už to bylo jakkoliv, předsevzal si, že s oběma bratry promluví a snad mu podají nějaké přijatelné vysvětlení, kde se vzala na chodbě klausury kozlí stopa.

Premonstrátská kanonie na Strahově byla zbudována na popud olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka. Na místě někdejšího hnízda lupičů číhajících poblíž cesty k Pražskému hradu na kupce a pocestné, vyrostl kamenný klášter tvořící čtverec, v jehož středu se nacházela rajská zahrada určená ke zbožnému rozjímání. Z jedné strany k němu přiléhala trojlodní bazilika Nanebevzetí Panny Marie, do které se dalo vstoupit přímo z kláštera nebo také zvenku hlavní branou. S bazilikou souvisel malý hřbitov, kde pod prostými dřevěnými kříži byli pohřbívá-

ni zesnulí řeholníci. Ke klášteru patřila většinou roubená hospodářská stavení s výjimkou kamenné kovárny, zahrada pro pěstování zeleniny a svažité louky táhnoucí se až k hradbám Menšího Města pražského, kde se popásaly krávy, ovce a kozy. Několik desítek mnichů premonstrátů včetně laických bratrů se vskutku mělo co ohánět, aby své hospodářství zvládali. Jejich dny byly naplněny odříkavým životem, tvrdou prací a zbožnými modlitbami. Dříve si mohli považovat, že k nim čas od času zavítal sám český panovník, ale od té doby, co král Václav II. dával přednost nově zbudovanému cisterciáckému klášteru Aula Regia na Zbraslavi, kde založil i královskou hrobku, panovnické návštěvy ustaly. Pro strahovské řeholníky se tím příliš mnoho nezměnilo. Dál žili v neměnném cyklu práce na zahradách a ve stájích, ranních modliteb a večerních pobožností, z něhož nepoznali žádné vytržení. Není proto divu, že ten podivný otisk v prachu na chodbě znamenal v očích opata Gérarda něco zcela překvapujícího. V selské chalupě nebo v měšťanském domě by si ho asi sotva kdo povšiml a i kdyby, nevěnoval by tomu žádnou pozornost. V klášterní klausuře byl však něčím zcela mimořádným.

Ještě při skromné večeři sestávající z hrachové kaše a hrnku mléka si opat k sobě povolal bratry Ulricha a Aloysia. Do oken refektáře, společné klášterní jídelny, dopadaly poslední zbytky denního světla, když oba mniši stanuli před svým představeným. Z výrazu jeho hubené tváře s vysedlými lícními kostmi odhadovali, že jim zřejmě chce vytknout nějaký nedostatek v jejich práci či málo projevovanou zbožnost, ale opat se jich kupodivu začal ptát na klášterní stádo koz.

„Ale to mají přece na starosti bratři Simon a Matias,“ namítl výřečnější Ulrich.

Gérard se zarazil. Věděl, že hned nesmí vyrukovat se svým podezřením, jednalo se přece o hřích natolik závažný, že by ho nemohl napravit ani týdenní půst či pobyt na samotce, ale jedině vyloučení z klášterní komunity a věčné zatracení. Rozhodl se tedy jít takříkajíc rovnou k věci. Zachmuřil se a s největší možnou přísností pravil:

„Následujte mne, bratři.“

Ulrich a Aloysius sklopili hlavy a šlapali ve svých dřevěných opáncích s lýkovými pásky za opatem. Zavedl je až před jejich sousedící cely a zahleděl se na kamenné dlaždice na podlaze chodby. „Světlo!“ zavelel a bratr Aloysius si pospíšil pro svíci hořící ve výklenku pod dřevěnou soškou Bohorodičky. Gérard od něj svíci převzal a začal si v jejím světle prohlížet podlahu. Ale ať namáhal své oči, jak chtěl, otisk kozlího kopýtka nespátřil. Že by ho kroky procházejících mnichů zašlapaly? Ale vždyť všichni bratři byli celé odpoledne na zahradě a ve stájích. Klausura měla být zcela prázdná. Opat se zamyslel a napadlo ho, že třeba stojí na špatném místě a měl by se podívat stranou o kus dál. Zkusil to, jenže ani tam tu podivnou stopu nenašel. Narovnal svoje hubené tělo, vrátil svíci Aloysiovi a aniž se namáhal s vysvětlením, ostatně sám žádné neměl, zamumlal: „Děkuji vám, bratři. Pojdme do chrámu na večerní pobožnost!“ Ulrich a Aloysius na sebe v rozpacích pohlédli, ale protože byli zvyklí opata poslouchat, na nic se nevyptávali a se sklopenými hlavami ho následovali do baziliky.

A právě, když přecházeli přes potemnělý rajský dvůr, ozval se zoufalý srdceryvný výkřik, který jimi otrásl až do morku kosti.

2. kapitola

Opat se ve svých naboso obutých opánkách okamžitě rozeběhl směrem, odkud slyšel onen drásavý výkřik, a bratři Ulrich a Aloysius ho následovali. Byli však mladší a tím pádem i rychlejší než jejich představený, a tak není divu, že ho na klášterní chodbě předběhli. To už se sem odevšad sbíhali mniši, kteří původně spěchali do chrámu na večerní mši. Jejich opánky pleskaly po dlažbě a rozčileně se tlačili před jednou z cel, jejíž dveře byly otevřeny dokořán. Když spatřili opata Gérarda, uctivě se rozestoupili a jejich představenému se tak naskytl pohled na řeholníka sice klečícího na klekátku jakoby ke zbožné modlitbě, ale s tělem v bílém hábitu bezvládně zkrouceným. V šeru vypadal jako nedokončená socha.

„To je bratr Kryštof,“ uslyšel opat čísi hlas. Nemusel si klečícího dlouho prohlížet, aby už podle jeho polohy pochopil, že z něho vyprchal život, že je mrtev.

„Světlo!“ zvolal Gérard a kdosi mu ochotně podal hořící louč. Opat přistoupil až k nešťastnému bratru Kryštofovi, váhavě se dotkl jeho hlavy, která sklouzla z opěradla klekátka a upřela na shromážděné mnichy prázdný pohled mrtvých očí. Kdosi vyjel úlekem, za Gérardovými zády se ozval něčí vzlykavý pláč.

„Pokoř se, bratři, k Bohu, ať dá našemu bratru Kryštofovi věčné spočinutí v rajske blaženosti!“

Všichni začali opřekot mumlat latinská slova, ale sám Gérard se nemohl na modlitbu soustředit. Věděl, že by

měl ze všeho nejdříve začít zjišťovat okolnosti Kryštofovy smrti. Vždyť to byl ještě mladý řeholník, jeho věk nepřesáhl třicítku, a tudíž jeho odchod z tohoto světa byl poněkud předčasný. Opatovi na té nečekané smrti něco vadilo. A tak po chvíli neváhal přerušit společnou modlitbu a přísným hlasem se zeptal: „Kdo ho našel?“

„Já,“ bázně pípнул takřka holohlavý bratr Erasmus. „Obývám vedlejší celu a chtěl jsem bratra Kryštofa upozornit, že nastal čas večerní pobožnosti. Jenže když jsem vstoupil, Kryštof se ani neotočil. Klečel na klekátku tak divně, jako by snad usnul. Tak jsem na něj zavolal, když neodpověděl, dotkl jsem se jeho ramene a zjistil, že...“ Erasmus nedořekl a ve světle louče se mu zaleskly oči.

„Hmmm,“ zamručel Gérard a s pohledem upřeným na bratra Erasma se otázal: „To ty jsi tak hrozně vykřikl?“

„Ano,“ vyhrkl plešatý mnich a spěšně dodal: „Omlouvám se, otče opate, pokud jsem snad někoho vyděsil.“

Přílišné projevoování citů, pokud se nejednalo o city k Bohu, patřilo v premonstrátském konventu k takřka zapovězeným záležitostem. Ale pro tento případ se Gérard jako nejvyšší představený rozhodl, že to přejde bez jakýchkoliv výtek a trestů. Místo nich položil další otázku určenou nejen Erasmovi, ale vlastně všem shromážděným mnichům:

„Byl snad bratr Kryštof nemocný? Nestěžoval si na nějaké bolesti nebo na horkost?“

Všichni zaraženě mlčeli, nikdo nespěchal s odpovědí. Jen převor Norbert, nejstarší mnich z celého konventu, šedivý chlapík nevysoké postavy s pomačkanou tváří posetou vráskami, odpověděl: „Ne, alespoň mně se s žádnými svými bolestmi nesvědilo. Celé odpoledne pracoval s ostatními na zahradě.“

Opat přistoupil k mrtvému Kryštofovi a začal si ho zkoumavě prohlížet. Nespatřil na něm nic, co by svědčilo o nějakém úrazu. Smrt ho zjevně zastihla při modlitbě a její nejpravděpodobnější příčinou se mu zdála náhlá mrtvice. Koho Bůh miluje, toho křížkem navštívuje, povzdechl si v duchu, byť se mu na celé záležitosti něco nelíbilo. Už proto, že za pouhý půlden narazil už na dvě záhady. Pravda, Kryštofovu smrt nemohl srovnávat s otiskem kozlího kopyta, nicméně obě byly zahaleny tajemstvím, které nedokázal vysvětlit. Co by dělal kozel v klausuře a proč zemřel bratr Kryštof, když byl až doposud zdravý a na nic si nestěžoval?

Kdysi, ještě ve Francii, se Gérard tak trochu zabýval lékařstvím. Uměl pouštět žilou, přikládat pijavice, vyznal se v léčivých bylinách, věděl, že studené mokré zábaly snižují horkost, jenže tím jeho medicínské umění končilo. Ale mrtvé tělo bratra Kryštofa bylo pro něj zdánlivě nerozluštitelnou hádankou. Neshledával na něm nic, co by svědčilo o smrtelném zranění nebo vážné nemoci. Pokrčil rameny, hluboce si povzdechl a přikázal svým spolubratřím: „Odneste bratra Kryštofa do baziliky. Budeme se celou noc modlit za spásu jeho duše, aby ji Hospodin přijal do království nebeského.“

S vážnou zachmuřenou tváří opustil celu a ostatní mniši se tiše šourali za ním. Kdosi přinesl jednoduchá nosítka, spíše jen dva klacky, mezi nimiž bylo nataženo prostěradlo z hrubého plátna. Na něj pak tělo nešťastného Kryštofa položili a nesli za opatem do kostela. Opánky mnichů pleskaly o kamennou podlahu chodby a pískem sypané nádvoří. Smutný průvod ozařovaný pochodněmi prošel potemnělou rajskou zahradou a průchodem v půlnočním křídle konventu zamířil do baziliky. Teď večer působila velmi ponuře, fresky na stěnách jakoby ztratily

svou barevnost a nebýt věčného světla, olejové lampičky visící nad oltářem, opat Gérard by si myslel, že vchází do nějaké temné hrobky. Pokynul svým spolubratřím, aby připravili máry, na něž pak položili plátno s mrtvým Kryštofem. Ruce mu sepjali k náznaku modlitby a vložili do nich jednoduchý černý kříž. Tak měl prozatím spočinout, než bude zhotovena rakev z dubového dřeva. Kolem provizorního katafalku v blízkosti hlavního oltáře rozestavěli mniši velké bronzové svícny se zapálenými svícmi. Pak poklekli kolem ke zbožné modlitbě. Sám opat Gérard se ujal odsloužení zádušní mše za zemřelého řeholníka. Aloysius a Erasmus mu před oltářem přisluhovali.

Tentokrát však byla mše kupodivu kratší než obvykle. Opat vynechával v modlitbách celé pasáže, stále ho cosi popohánělo a podivná smrt mladého premonstráta mu nešla z hlavy. Mumlal latinská slova, aniž se na jejich vyslovování dokázal vůbec soustředit. Jeho obvyklý klid a vyrovnanost byly ty tam. Ať chtěl nebo nechtěl, bezděky si dával do souvislosti odpolední objev kozlí stopy s večerní Kryštofovou smrtí. Co když mají něco společného? Co když právě ten otisk kopyta do prachu předpovídal smrt? Pak by ovšem... Báł se to domyslet, vždyť kozlí kopyto prý mívá dábel! Ale pokud by tomu tak bylo, musel by dát celý konvent znovu vysvětit! Ne, to už nepochybně pracuje jeho hříšná fantazie. Zřejmě by si měl předepsat týdenní půst a obléci pod řádový hábit zíněnou košili, aby sám sebe potrestal za podobné myšlenky.

Rychle ukončil mši slovy „jděte ve jménu Páně“, hluboce se poklonil směrem k oltáři, pokřížoval se, ponechal zlatý kalich stát na menze a hnán čímsi neodbytným spěšnými kroky opustil baziliku. Nedbal na to, že převor Norbert mu chce cosi říci, neohlížel se na mnichy, kteří se právě chystali celou noc bdít a modlit se u těla mrtvého

bratra. Opat pospíchal tmou přes rajskou zahradu, krátce pohlédl vzhůru, kde na nočním nebi zastínil hvězdy temný mrak, a vešel do protějšího křídla konventu. Chodbu spoře ozařovaly olejové lampičky a před opuštěnou celou bratra Kryštofa hořelo několik svící. Gérard jednu z nich uchopil, nedbal, že mu horký vosk stéká na ruku a vstoupil do prázdné cely.

Na první pohled se tu od té doby, co zde bratr Erasmus našel mrtvého Kryštofa a vyplašil celý klášter svým nervy drásajícím výkřikem, nic nezměnilo. Opat si zvědavě posvítil na kamennou podlahu a ke svému zděšení spatřil něco, čeho se předem obával. Jeho neblahé tušení se naplnilo. V mihotavém světle svíce spatřil otisk kozlího kopyta! Tentokrát to nebyl otisk v prachu, ale zdálo se, že kopyto bylo umazáno od dřevěného uhlí a zanechalo po sobě černou stopu. Opat se spěšně pokřížoval a zamumlal: „Apage, satanas!“

3. kapitola

Té noci nemohl opat strahovské kanonie premonstrátů dlouho usnout. Ve své cele se na úzkém tvrdém lůžku převaloval ze strany na stranu, krčil nohy a zase je narovnával, a když se konečně propadl do snu, zdálo se mu, jak k němu ze všech stran natahují své pařáty podivná stvoření s kozlími rohy a kopyty, vykřikují cosi nesrozumitelného a zjevně se ho pokoušejí napadnout. Zvláště jedna z těch hrozných bytostí působila mimořádně odpudivým dojmem. Takřka celá byla porostlá černou srstí, jen temně rudý vrásčitý obličej s velkým zahnutým nosem měla holý, a zatímco pravou paží s dlouhými ostrými drápy se sápala po opatovi, levou si necudně pohrávala se svým obrovitým údem...

Gérard se probudil celý zpocený, srdce mu divoce tlouklo a zdálo se mu, že se každou chvílí zadusí. Rychle vyskočil z lůžka a teprve když se jeho bosá chodidla dotkla studené kamenné podlahy, trochu se uklidnil. Přistoupil k malému klenutému oknu vyplněnému kulatými skleněnými tabulkami, otevřel ho a nadechl se chladného nočního vzduchu. Zdola z údolí Vltavy slyšel vzdálený klapot mlýnů a hučení jezu před Kamenným mostem královny Judity. Chvíli tak stál a mumlal si slova modlitby: „Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá...“

Konečně pocítil, jak se mu útroby rozlévá úleva a srdce tluče mnohem pomaleji. Už se chtěl znovu položit na lůžko, když právě v tom okamžiku uslyšel odkudsi z klášterní

chodby zoufalý výkřik, ne nepodobný tomu, který slyšel už jednou a to zvečera, kdy bratr Erasmus objevil mrtvého bratra Kryštofa. Opat se celý roztrásl a pocítil nutkavé přání, aby to byl jen sen, byť hrůzostrašný, ale pouze a jen sen. Jenže sen to nebyl, kamenná podlaha ho studila do bosých chodidel zcela zřetelně a také vzdálený klapot vltavských mlýnů byl veskrze reálný. Poslepu rozžehl křesadlem olejovou lampičku na stolku vedle postele, uchopil ji za držadlo, stiskl kliku dveří a otevřel do chodby. Také okolní cely se už otevíraly a odevšad v bledém mihotavém světle lampiček a loučí vyhlíželi rozcuchaní a rozespálí řeholníci, aby zjistili, co se to děje. Smrt bratra Kryštofa rozjitřila jejich vnímání, rozrušila stereotypní rytmus jejich života a není proto divu, že v té chvíli poněkud připomínali vyplašené hejno slepic. Ani chování jejich představeného Gérarda je nepřiměřelo k uklidnění.

„Kdo to křičel?“ vyhrkl opat a v jeho hlase se ozval zřetelný tón úzkosti.

„To nebyl lidský hlas, ale spíš ďáblův skřek,“ honem poznamenal šedovlasý převor Norbert, který stál uprostřed chodby. „Vracel jsem se z baziliky, kde jsem se modlil u těla bratra Kryštofa,“ drmolil opřekot, zjevně aby vysvětlil, proč není ve své cele.

„Odkud zazněl ten výkřik, bratře převore?“ otázal se opat, který se při zmínce o ďáblůvě skřeku ještě více vyděsil. Jakoby mu nestačil jeho sen, v němž se to pekelníky jen hemžilo.

„Nevím, otče opate, ale zdálo se, že to bylo odněkud ze základů kláštera. To se mstí ďáblové, které prý v těchto místech kdysi zaklel svatý Vojtěch, patron české země.“

„To snad ne,“ chabým hlasem namítl Gérard, který takovou pověst v životě neslyšel. Nebylo divu, byl rodem z Champagně, byl Francouz, kdežto převor Norbert se

narodil zde v Čechách. „Přece by biskup Jindřich Zdík, muž svatý a bohabojný, nezakládal náš klášter právě zde.“

Převor mlčel, byť měl chuť opatovi připomenout, že dříve se na strahovském kopci nacházela skutečná peleš lotrovská, sídlo loupežníků číhajících na osamělé poutníky a kupce chvátající tudy do Prahy.

„Bratři, pojďte za mnou,“ vyzval ostatní Gérard a s olejovou lampičkou v ruce vykročil chodbou směrem k rajské zahradě. „Podíváme se, co se stalo.“ Třebaže se snažil ovládat své pocity, hlas se mu trochu chvěl.

Klášter zalilo nespočetně mihotavých světel, ať už lampiček, loučí nebo zapálených svící, jimiž si po původu výkřiku pátrající mniši svítili na cestu. V rajské zahradě však nic podezřelého nenašli, ba ani v klášterním sklepení, jak se obával převor Norbert. Teprve konvrš Simon, laický bratr, který se staral o klášterní stádo ovcí, spatřil cosi bílého venku před vchodem do baziliky. Zvedl svou pochodeň, aby si na záhadný předmět posvítil, a rázem ji v úleku upustil na zem. Několik kroků před chrámovými dveřmi bezvládně ležel řeholník v premonstrátském hábitu.

„Bratři, pospěšte sem!“ zvolal a za chvíli se prostranství před bazilikou zaplnilo mnichy. Nikdo z nich se však k ležícímu tělu nepřibližoval, všichni čekali na opata Gérarda. Konečně dorazil i on, popošel k ležícímu a ve světle své lampičky spatřil nejdříve zkrvavený bílý hábit a pak teprve rozeznal pádem znetvořené tělo některého z bratří. Jeho obličej byl sice rozbit na krvavou kaši, nicméně podle malého hrbu na zádech usoudil Gérard, že se jedná o zvoníka Armina.

Opat se pokřižoval a pohlédl vzhůru, aby zjistil, odkud asi zvoník spadl. Ve tmě se rýsovala jedna ze dvou kos-

telních věží. Nebylo pochyb, že se Armin zřítíl z ochozu jedné z nich, nejspíše z té levé, která stála blíže místu jeho pádu. Zbývala však tady otázka, zda spadl sám nešťastnou náhodou, nebo do něho někdo strčil. Kdo by ale zabíjel hrbatého zvoníka? Jaký by k tomu měl důvod? Gérardovi vířily hlavou znepokojující myšlenky. Ke dvěma úmrtím ve stejný den nedošlo přece náhodou. A pokud snad ano, byla to hodně divná náhoda. Napadlo ho, že o tom bude muset zpravit pražského biskupa Jana z Dražic.

4. kapitola

Královský soudce Melichar z Roupova vášnivě objímal nahou komornou Kordulu, jako posedlý líbal bradavky jejích ňader a cítil, jak se mu mezi nohama znovu topoří jeho úd. Ale právě ve chvíli, kdy už se nedočkavě těšil na nové milování, uslyšel někde blízko správce Břenka:

„Neviděla jsi pana Melichara?“

„Myslím, že šel za kaplanem Zachariášem,“ ozval se hlas kuchařky Cilky. Soudce si tiše povzdechl. Bylo mu zřejmé, že ho ta dobrá duše kryje.

„S ním určitě nebyl,“ namítl Břeněk. „Kaplana jsem před chvílí potkal. Spěchal do vsi poskytnout poslední zaopatření sedláku Bártovi.“

Melichar cítil, jak se mu úd zase zmenšuje. Rychle ho přešla chuť na nové milování a posadil se do sena.

„Co je?“ zašeptala Kordula.

„Zdá se, že mne hledá správce.“

„To je škoda. Už jsem se těšila, že si to znovu rozdáme.“

„Já taky,“ přiznal Melichar. „Poslechni, kde mám košili a kalhoty?“

„Vím já? Choval ses jako posedlý a rychle ze sebe všechno serval,“ ušklíbala se komorná.

Melichara napadlo, zda není příliš drzá. Takhle přece komorná s vladykou a královským soudcem k tomu mluvit nemá. Ale co se dá dělat, když ho to její nádherné tělo tak přitahuje! Spěšně si natáhl spodky, košili a nohavice, vytřepal si z vlasů a vousů seno, letmo políbil Kordulu na ústa a zašeptal:

„Počkej tady na mne. Hned jak to vyřídím, zase se vrátím.“

„Jen aby,“ skepticky odvětila komorná. „Chlapi toho naslibují...“

„Kterí chlapi? Ty snad ještě někoho máš?“ V soudci se probudila žárlivost.

„Mám, jednoho starého ženáče, který je pořád někde pryč a málokdy má na mne čas.“

Melichar pochopil, že naráží na jeho stálou zaneprázdněnost, ušklíbnul se a spustil z patra seníku. Lehce dopadl na udusanou zem a jen tak bosý vyšel na dvůr. Naštěstí si ho nikdo nevšiml. Byl tu jen vypasený správce Břeněk a právě hleděl někam na opačnou stranu.

„Co se děje?“ ozval se vladyka za jeho zády.

„Ach, tady jsi, pane, hledám tě už hodnou chvíli.“

„Copak se stalo tak důležitého?“

Břeněk se podezíravě podíval na svého zaměstnavatele, který nevypadal právě důstojně, jak by se na královského soudce slušelo. Ve vlasech měl stébla sena a z nohavic mu koukaly bosé nohy jako nějakému pasáčkovi.

„Přijel posel od pražského biskupa,“ tichým hlasem mu svěřoval správce. „Zavedl jsem ho do světnice a nalil mu pohár medoviny.“

„Provedl snad něco náš kaplan, že k nám sám pan biskup posílá svého posla?“

„Chce s tebou mluvit, pane, ale smím-li radit, raději se převleč, ať si o tobě nezkaží mínění.“

„Hmmm,“ zamručel nespokojeně Melichar. „Kvůli biskupskému poslovi se nezblázním. Ale medovinu si s ním dám.“

A bosý se vydal do tvrze a dokonce se mu líbilo, jak nohama hlasitě pleská po kamenných schodech.

Když vešel do světnice, spatřil hubeného asi dvacetiletého mládence v hnědém kabátci a šedých nohavicích, který spěšně vstal od stolu. Měl vlnité zrzavé vlasy až na ramena, frajersky zastřiženou bradku a svůj meč odložil na lavici. Nechápatě se na soudce podíval a v jeho světle modrých očích se zračilo překvapení. Než stačil cokoli říci, Melichar ho předešel:

„Vítej na Roupově! Copak po mně chce pan biskup?“

„Jeho Eminence ti, vzácný pane, posílá list.“ S těmito slovy mládenec sáhl do kožené brašny, vyňal odtud složený pergamen opatřený červenou pečeti a podal ho soudci. Očima přitom zabloudil na jeho bosé nohy a protáhl obličej údivem. Takhle si královského úředníka rozhodně nepředstavoval.

Melichar jeho úšklebek buď neviděl, nebo mu nevěnoval žádnou pozornost. Usedl na lavici, pohodlně natáhl nohy před sebe, prohlédl si pečeť s vyraženou biskupskou mitrou, rozlomil ji, pergamen pečlivě rozložil před sebou na stole, uhladil ho dlaní a začel se.

„Hej, Břeňku,“ zvolal po chvíli na okounějíčího správce, který přišel do světnice zároveň s ním, „nalij mi taky medovinu. Budu muset odcestovat.“

„Co se stalo? Co píše pan biskup?“ zajímal se Břeněk.

„Prosí mne, abych přijel do Prahy a ujal se vyšetřování prý podivných úmrtí v premonstrátském klášteře na Strahově.“

„Co se může v takovém klášteře stát podivného? Vždyť ti řeholníci mají všechno předem rozvržené. Ráno vstanou, jdou se pomodlit...“

„Zadrž, Břeňku, a raději mi už nalij tu medovinu!“ napomenul správce Melichar.

„Pane královský soudce,“ nesměle se ozval posel, „mohu tedy Jeho Eminenci vyřídit, že přijedeš?“

„Vyřídím to panu biskupovi sám. Vyjedeme už zítra. A ty,“ ukázal na zrzavého mládence, „pojedeš s námi.“

„To bych měl asi sehnat Božetěcha, co? Ten přece také pojede s tebou, pane,“ vpadl roupovský správce do rozhovoru.

„Samozřejmě,“ přikývl Melichar.

„Jenže to bude problém,“ opatrně připomněl Břeněk.

„Jak to?“

„Božetěch má ve vsi nějakou holku a dělá s tím hrozně tajnosti.“

„No to se podívejme na toho divocha. Tak neotálej a vyzvedni ho od té neznámé krasavice, kde se, jak ho znám, nejspíše zdržuje.“

„Když já nevím, která to je a kde bydlí.“

„Břeňku, nechtěj, abych se rozzlobil.“ Melichar mírně zvýšil hlas.

„Už běžím, pane,“ smutně si povzdechl Břeněk a zcela v rozporu se svými slovy se pomalu loudal ke dveřím světnice.

„Cestou řekni Cilce, že máme hosta, ať připraví večeři navíc.“

„Děkuji, pane královský soudce,“ pospíšil si vyjádřit svoji vděčnost biskupský posel. Však už mu za celý den, co se trmácel na koni do Roupova, pořádně vyhládlo a zdálo se mu, že v břiše kručí tak, že to soudce Melichar určitě slyší.

„Copak se v klášteře Mons Sion vlastně přihodilo? Biskup píše o podivných úmrtích, ale nic konkrétního nezmiňuje.“

„Slyšel jsem, že prý tam řádí ďábel,“ tiše zamumlal posel a honem se pokřížoval.

„Ďábel? Kdo na to přišel?“

„Říkal to ctihodný otec opat Gérard.“

„Viděl toho pekelníka někdo?“ Královský soudce se opovržlivě ušklíbnul. Ohánění se ďábly neměl rád, spíše věřil na lidskou zlobu a zášť.

„To ne, ale v klášteře se prý našly stopy kozlího kopyta, jaké mívají rohatí.“

Melichar nedůvěřivě zavrtěl hlavou: „No to se podívejme. Co na to říká pan biskup?“

„Jeho Eminence vrtěla hlavou zrovna jako ty, pane soudce. Také jí to nešlo na rozum. Ale když převor Norbert prý toho ďábla málem potkal.“

„Málem? Tomu nerozumím. Buď někoho potkám, nebo ho nepotkám.“

„Převor prý cítil zápach síry a stejně jako opat viděl stopy kozlích kopyt. Jako z udělání byly údajně tam, kde došlo k těm úmrtím. Vypadalo to, jakoby sám ďábel zavraždil ty nešťastné mnichy.“

„Já si myslel, že ďábel jen odnáší hříšné duše do pekla, ale nevraždí,“ namítl Melichar.

Biskupský posel pokrčil rameny. Byl sice v biskupských službách, ale v teologických otázkách se nevyznal. „Jenom ti říkám, pane, co jsem slyšel.“

„Aha,“ pokývl hlavou soudce. Bylo zřejmé, že skutečný obrázek o tom, co se ve strahovském klášteře děje, si může udělat až sám na místě.

Dveře světnice se v té chvíli otevřely a objevila se v nich nápadně štíhlá žena s jemnými rysy ve velice bledé tváři. Vlasy měla zakryté plachetkou a na krku jí na řetízku visel stříbrný křížek.

„Má drahá,“ obrátil se k ní Melichar a z jeho hlasu se vytratila obvyklá jízlivost, „už je ti lépe?“

„Ano, můj pane.“ Soudcova žena Anežka, rozená ze Švamberka, se mírně usmála a tázavě pohlédla na biskupského posla, který honem povstal a mírně se jí uklonil.

„Dovol, drahá, abych ti představil posla biskupa Jana z Dražic...“

„Jmenuji se Vojtěch z Hliněného Újezdu,“ pospíšil se představit zrzavý mládenec.

„Jen se zase posad, chlapče,“ mírně se na něj usmála paní Anežka. „Doufám, že s námi povečeříš.“

„Už jsem vzkázal Cilce, aby připravila jednu porci navíc. Podle vůně, kterou cítím, se zdá, že dnes budou pečení pstruzi. To je postní jídlo a to by mohlo i Vojtěchovi v biskupských službách vyhovovat, že?“

Mládenec se zapýřil a v rozpacích přikývl.

„Kde je Kordula?“ zajímala se ještě paní Anežka.

„Když jsi usnula, šla obstarávat zvířectvo,“ zalhal její manžel a vzpomněl si, že ho komorná stále ještě zřejmě čeká na seníku. V duchu doufal, že už se alespoň oblékla. Bezděčně vyhlédl na dvůr a spatřil, jak správce Břeněk přivádí jeho pomocníka Božetěcha. Così si spolu povídali, ale přes okno vyplněné skleněnými terčíky zalitými do olova jim nebylo rozumět.

„Proč přijel biskupský posel?“ zeptala se ještě paní Anežka.

„Ve strahovském klášteře došlo k podivným úmrtím a pan biskup mne žádá, abych je vyšetřil.“

„Znamená to snad, že budeš muset do Prahy?“

„Je mi líto, ale skutečně tě budu muset opustit.“

„Vídáme se tak málo,“ povzdechla si Anežka a sepjala ruce v klíně.

„To už je můj úděl jako královského soudce,“ vážným hlasem pronesl Melichar.

Vzápětí vešli do světnice správce Břeněk, soudcův pomocník Božetěch a za jejich zády udělala na vladyku zklamaný obličej Kordula.

5. kapitola

„Tak pověz, u které jsi byl?“ povzbudivě se usmál Melichar na svého pomocníka Božetěcha, když spolu po večeri osaměli.

„Když já slíbil, že ji neprozradím,“ stydlivě se zatvářil soudcův pomocník a sklopil oči.

„To je mi najednou nějaká ohleduplnost! Doufám, že není vdaná. Pamatuješ přece na deváté přikázání, které praví – nepožádáš manželky bližního svého!“

„Pane soudce, když ty už jsi jako kaplan Zachariáš!“ vyhrkl vyčítavě Božetěch a tvář mu zrudla.

„Chlapče, pamatuj, že jsi v královských službách, a proto musíš dbát na svoji pověst. Byl bych nerad, kdyby ses dostal do řečí, nebo, chraň Bůh, tě přes tvou milou mohl někdo vydírat. Takových případů už se stalo dost.“

„Já vím, ale Rozálie vdaná není,“ vyhrkl trochu vyděšený Božetěch.

„Vida, Rozálka se jmenuje. Tak proč s tím děláš takové tajnosti?“

„Když ona je levobočnou dcerou jednoho urozeného pána.“

„Levobočné dcery urozených pánů se zpravidla odkládají do kláštera,“ namítl Melichar.

„Když ten pán ji výhodně zasnoubil a jejím prostřednictvím se po svatbě stane příbuzným jiného urozeného pána...“ opatrně se jal vysvětlovat Božetěch, ale nedořekl, protože soudce v tom okamžiku zbrunátněl. Soudcův

pomocník už čekal rozhořčená hlasitá slova planá hněvu, ale Melichar kupodivu promluvil skoro šeptem:

„Ty hlupáku, nech si toho svého ptáka raději uříznout, nebo nás oba ještě přivede do neštěstí. Nechci vědět, či je ta Rozálie levobočná dcera a s kým je zasnoubena. Ale ty zítra ráno se mnou odjedeš do Prahy a tam nějakou dobu zůstaneš, abys na ni zapomněl.“

Božetěch chvíli mlčel a pak náhle vyhrkl: „A budu moci zaběhnout k Zelené žábě za šenkýřkou Magdalénou?“

Melichar si vzpomněl na hezké a náramně vнадné děvče, které se připletlo do vyšetřování případu mrtvoly v brnění, a přikývl: „Proč ne. Ale nezapomeň, že pojedeme na opačný břeh Vltavy a to dokonce do kláštera.“

Soudcův pomocník nešťastně protáhl obličej: „Do kláštera? Kdyby alespoň do ženského, ale jak tě znám, pane, tam nezabloudíš ani v myšlenkách. Takže nás čeká společenství náramně ctnostných mužů, které si netroufají na krásné ženy byt' jen pomyslet. Snad jen Panenka Maria je hodná jejich obdivu a lásky.“

„Odhaduješ to správně. Pojedeme k premonstrátům do strahovského kláštera. A ti nejenže si netroufají na ženy ani pomyslet, ale dokonce ani nejedí maso.“

„To je ještě horší, než jsem si představoval,“ uznal Božetěch. „Co horšího, do krčmy U Zelené žáby je to ze Strahova pořádně daleko. Ale snad U Krále brabantského také narazím na nějakou pěknou číšnici.“

„Tak dost,“ okřikl svého pomocníka Melichar. „Zanech hříšných myšlenek a dojdi zkontrolovat naše koně, aby byli připraveni na cestu.“

Soudce se pak vydal hledat komornou Kordulu, aby se s ní rozloučil. Tušil, že ho zahrne výčitkami, ale na druhou stranu byl rád, že si od ní trochu odpočine a hlavně se nebude vystavovat riziku, že jeho nevěru odhalí manželka

Anežka. Po celou dobu večeře ani jednou nepromluvila, oči měla sklopené do talíře a jen občas letmo pohlédla na Melichara a ten pohled rozhodně nepřekypoval vlídností. Kordulu našel v komnatě pro hosty, kde připravovala lože pro biskupského posla Vojtěcha.

„Je mi líto, že musím zítra pryč. Pojedu do Prahy...“ začal Melichar váhavě.

„O paní Anežku se postarám. Nemusíš mít žádné obavy, pane,“ vyhýbavě odvětila Kordula a přitom se na soudce ani nepodívala.

Melichar ji zezadu jemně uchopil za ramena, ale komorná se mu vytrhla. „Co kdyby přišel ten posel? Co by si pomyslel?“

„Viděl jsem ho jít se správcovým synem Přibíkem do stáje.“

„Třeba už se vrací,“ odsekla Kordula a honem dodala: „A nezdržuj mne, pane, ještě musím pomoci paní Anežce s umýváním.“

„A potom?“ otázal se Melichar zkoumavě.

„Potom půjdu spát.“ A rezolutně k tomu dodala: „Sama!“

„Přijdu za tebou,“ zašeptal Melichar a opustil komnatu. Kdyby býval ještě zůstal, zase by to vzpurné děvče něco nepříjemného odseklo. Věřil však, že až se za tmy vplíží do její komůrky, jistě mu otevře svoji náruč, které se stále nemohl nabažít.

Ještě se vydal za správcem, aby mu připravil všechno potřebné na cestu a dal mu pokyny, co všechno se má v tvrzi udělat za jeho nepřítomnosti. Břeněk ho soustředěně vyslechl. Věděl, že jeho pán nemá zase až tak dokonalý přehled o hospodaření na Roupově. Leckteré selské práce šly jaksi mimo obzor jeho zájmů. Nestaral se, zda je na seníku dost sena, ale chtěl, aby byly koně nakrmení

a v dobrém stavu. Stejně se to týkalo vykrmených prasátek, zabřeznutých kraviček, ovcí vyhnaných na pastvu, po sklizni zoraných polí, vymláčeného obilí a naplněné sýpky. Celý tenhle na sebe navazující kolotoč selských prací znal Melichar jen letmo, častá nepřítomnost v tvrzi mu ostatně bránila se mu důkladněji věnovat. Všechno pak zůstávalo jen na správci Břeňkovi a jeho synu Přibíkovi, kteří honili pacholky a děvečky do práce a starali se, aby malé hospodářství na tvrzi přinášelo užitek. Ještě paní Anežka občas dohlížela, zda všechno je tak, jak má být, byť jí v tom její nemoc často bránila a pak sama bývala závislá na obětavé komorné Kordule.

Královský soudce se ještě prošel po ztemnělém dvoře, starostlivě pohlédl na oblohu, kde hvězdy zakryl tmavý mrak, a v duchu doufal, že následující den nebude pršet. Déšť by jim citelně znepříjemnil cestu do Prahy. Se zapálenou loučí vešel zpátky do tvrze a po schodech se vydal do svých komnat. Jeho manželka Anežka už byla v posteli. Melichar se k ní sklonil, aby jí políbil na dobrou noc.

„Nezůstaneš se mnou?“ zaprosila a v mihotavém světle louče spatřil v jejích očích nevyřčenou touhu. Věděl, jak jí trápí, že stále nemůže otěhotnět, že by si moc přála dát mu syna, pokračovatele rodu vladyků z Roupova, a dojímalo ho to.

„Zůstanu,“ zašeptal a hned si přitom vzpomněl na Kordulu. Zabořilo ho to, v té chvíli nenáviděl sám sebe za to, že podvádí svou manželku s její komornou. Jenže stejně hanebně se chová vůči své milence, má ji jen pro občasné krátké potěšení, a když se mu to nehodí, klidně ji nechá být. Kaplan Zachariáš by mu jistě vyčínil, že stále více propadá hříchu a ďábelským svodům

Rychle se odstrojil a přilehl si k Anežce. „Chci tě cítit v sobě,“ zašeptala a sáhla mu pod příkrývkou do rozkro-

ku. Cítil, jak ho to vzrušilo, nadzvedl se, aby svou ženu vroucně políbil a po chvíli mazlení do ní vnikl. Bylo to jiné milování než s Kordulou. Kordula byla zuřivá, vášnivá, chtivá, kdežto jeho paní něžná, jemná a opatrná. Také Melichar se k ní při milování choval jinak než ke Kordule. Měl obavy, aby jí nějak neublížil, aby nechtěně nevyvolat nový záchvat její nemoci. Báł se ji silněji stisknout, rytmus jejich těl byl pomalý, zatímco Anežka se zvolna rozechřívala, Melicharova touha jakoby uvadala. Dlouho se nedostavovalo jeho vyvrcholení, zatímco ona už byla zjevně unavena. Nakonec leželi vedle sebe, dívali se do tmy a oba se báli promluvit. Posléze Anežka přece jen promluvila: „Chtěla bych syna. Chtěla bych, aby se jmenoval Vilém.“

Jenže odpovědi se nedočkala. Melichar ze spánku klidně pochruoval. Anežka ho starostlivě přikryla, osušila si slzy a zavřela oči.

6. kapitola

Projeli bránou uzavírající Kamenný most a otevírající vstup do Menšího Města pražského. Po pravé straně se jim ukázal biskupský dvůr připomínající svými strohými zdmi spíše pevnost. Ve vratech se proti nim postavili biskupští zbrojnoši s napřaženými sudlicemi, ale než jim stačil soudce Melichar ukázat pergamen se svým pověřením, posel Vojtěch z Hliněného Újezdu pobídl koně, předjel ho a rozkřičel se na oba strážce:

„Vy ťulpasové, vy zvyjebanci, což mne nepoznáváte? Přivádím na přání Jeho Eminence Jana z Dražic královského soudce Melichara z Roupova.“

Zbrojnoši zrozpačitěli a sklopili sudlice. „Ach, promiň, pane. Máme nakázáno...“, drmolil starší z nich, ale Vojtěch ho nenechal domluvit.

„Pešku, ty nás doprovodíš k Jeho Eminenci a ty, Vavřínče, se zase postaráš o naše koně!“ Bylo vidět, že Vojtěch z Hliněného Újezdu není jen nějaký obyčejný biskupský posel, ale mládenec zvyklý poroučet a ukládat úkoly. Příjezdem k biskupskému dvoru jakoby náhle nabyl sebevědomí, jeho dřívější ostýchavost byla ta tam. Hbitě seskočil ze sedla a vyzval soudce a Božetěcha, aby ho následovali. Zbrojnoš Pešek pospíchal za nimi a máčel si přitom své kožené škorně v louži močůvky, která vytékala z hnojové jámy. Jestliže zvenčí vypadal biskupský dvůr jako takřka nedobytná pevnost, jeho nádvoří se nijak nelišilo od běžného selského dvora nebo vesnické tvrze. Pobíhalo tu hejno slepic, v blátě se váleli vepřící

a zapáchající hnojná jáma svědčila přinejmenším o tom, že biskup Jan z Dražic si rád dopřává maso a zbožné pusty příliš nedrží. Božetěch v duchu odhadl, že tu chovají několik desítek krav, navíc samozřejmě vepře a koně. Všude pobíhali čeledíni obstarávající zvířata a také řeholníci, kteří se zjevně více než modlitbám a zbožnému rozjímání věnovali biskupskému hospodářství. A to měl biskup Jan z Dražic ještě četné další statky v okolí Prahy.

Na úpatí točitého kamenného schodiště se s nimi zbrojnoš Pešek s úklonou rozloučil, zato Vojtěch z Hliněného Újezdu je doprovodil, až k biskupovým komnatám, kde je pozdravil v tváři ruměný obtloustlý chlapík v černé sutaně a představil se jim jako otec Eliáš, sekretář biskupa Jana z Dražic. „Jeho Eminence se modlí ve své kapli. Rač, prosím, posečkat, pane královský soudce,“ dodal. Pak si všiml, že Melichar se zatvářil jaksi nelibě, a honem dodal: „Mohu ti, pane, nabídnout číši vína? Je z roudnických sklepů.“

„Po dlouhé cestě přijde velmi vhod a můj pomocník si jistě dá také,“ mrknul Melichar na Božetěcha a pohodlně se usadil na lavici u stěny síně vyzdobené malbou znázorňující biblickou rajskou zahradu. Všiml si, že Adamova a Evina nahota byla cudně zakryta listy a větvemi jakési orientální dřeviny, ale jinak si fresku nijak zvlášť neprohližel.

Víno bylo mírně nakyslé, ale dalo se pít. Soudce ho trochu usrknul a lehce mlasknul, aby dal najevo, že mu chutná. To Božetěch po prvním doušku lehce zkřivil ústa. Biskupův sekretář neříkal nic. Znal asi důvod návštěvy Melichara z Roupova v biskupském dvoře, ale z vrozené opatrnosti nechtěl přebíhat událostem. Ostatně měl na celou tu podivnou záležitost v premonstrátském klášteře Mons Sion svůj názor, který se při-

liš nelišil od stanoviska převora Norberta. Podle něho stačilo vykropit celý konvent svěcenou vodou, pronést příslušné zaříkací formule a předepsat všem řeholníkům mimořádný šestinedělní půst a věci by se zase samy daly do pořádku. Možná by pomohlo vymytání ďábla, ale jak mohli vědět, v kterém z mnichů se rohatý usadil, když se všichni chovali s příslušnou boží bázní? Těla těch dvou zemřelých řeholníků byla řádně pochována, zádušní mše opakovaně odslouženy, tak co se ještě dalo dělat jiného? Ale opat Gérard z nepochopitelných důvodů stále váhá a svou váhavost kupodivu přenesl i na biskupa. Pravda, biskup byl v nelehké situaci. Staronový král Jindřich Korutanský se stále ještě nedal korunovat, zato povolal z rodných Korutan oddíly jezdců, které teď válčily s vojskem bratra mrtvého krále Rudolfa, jenž si nyní také dělal nároky na trůn. A čeští páni se, jak už mívali ve zvyku, drželi těch, kteří jim naslibovali víc. Vypadalo to na dlouhé období běd a nářků, kdy budou pole vojsky zdupána, dobytek utrácen, vesnice vypáleny a města vypleněna. A na prznění ctnostných panen nechtěl sekretář ani pomyslet. Navíc do toho se přímo ve strahovském klášteře usadí ďábel! Otec Eliáš v tom spatřoval přímo osudové znamení. Království České padalo do propasti a nebylo nikoho, kdo by pád zastavil.

„Nečekáš dlouho, pane soudce?“ ozvalo se nečekaně ze dveří, v nichž se objevil pražský biskup Jan z Dražic. Měl nepřilíš vysokou, poměrně štíhlou postavu a hranatou, hladce vyholenou tvář. Zpod hustého obočí na Melichara hleděl pár jasně modrých očí. Takové oči by se spíše hodily pro nějakou šlechtickou krasavici, napadlo soudce a okamžitě odložil svou číši na stůl a uctivě povstal. Jeho pomocník Božetěch ho horlivě napodobil.